

ØKONOMINYTT FRA BRUSSEL

Nr. 1 | JANUAR 2015

HOVEDSAKER

I ØKONOMI 2

Økonomisk utvikling 2

Utviklingen siden finanskrisen – noen hovedtrekk 4

Økonomisk politikk - finansministtermøter 9

Eurogruppen 8.12. 9

ECOFIN 9.12.2014 12

Litauen innfører euro 17

Europakommisjonens arbeidsprogram for 2015 – finansielle tjenester og økonomisk politikk 17

II SKATT 19

Ny generell omgåelsesregel i mor/datterdirektivet vedtatt 19

Rådet vedtok økt informasjonsplikt i direktivet om administrativt samarbeid 21

Avgift på finansielle transaksjoner (Financial Transaction Tax – FTT) 22

ECOFINs rapport til Det europeiske råd om pågående skattesaker 24

Code of Conduct på selskapsskatteområdet 25

Forhandlinger Norge-EU på merverdiavgiftsområdet 27

Kommisjonens arbeidsprogram 27

Det latviske formannskapetets arbeidsprogram 28

I ØKONOMI

Økonomisk utvikling

Eurostats første ordinære estimat for **den økonomiske veksten i 3. kvartal 2014** bekreftet tidligestimatets 0,2 pst. for euroområdet og 0,3 pst. for EU samlet. BNP-veksten fra tilsvarende kvartal året før (årsveksten) var hhv. 0,8 og 1,2 pst. for de to aggregatene. Selv om veksten i euroområdet fortsatt er svak, er man lenger unna en tredje konjunkturedgang (som normalt defineres som to kvartaler på rad med negativ vekst) i løpet av fem år enn det var grunn til å frykte sist høst.

Veksten i privat konsum bidrar i økende grad til den økonomiske veksten, mens investeringene fortsatt utvikler seg svakt.

Veksten i Tyskland var igjen positiv (dog svake 0,1 pst.) etter et fall i BNP i 2. kvartal. Den franske BNP-veksten tok seg overraskende opp til 0,3 pst. i 3. kvartal, mens Italia igjen hadde negativ vekst. Landet er dermed inne i sin tredje resesjon siden 2008. De tidligere kriselandene Spania og Hellas fortsetter oppturen. Blant de øvrige store landene er veksten fortsatt sterkest i Polen (0,9 pst. i 3. kvartal og 3,4 pst. fra tilsvarende kvartal året før) og Storbritannia (0,7 pst. i kvartalet og 3,0 pst. fra samme kvartal året før).

Sysselsettingsveksten i 3. kvartal var 0,3 pst. i EU og 0,2 pst. i euroområdet. Sysselsettingsveksten fra samme kvartal året før var hhv. 0,9 og 0,6 pst. for de to aggregatene. Som figuren under viser, er sysselsettingen nå på samme nivå som i begynnelsen av 2009. Sysselsettingen i EU har kun vært høyere i 2007 og 2008 enn den er i 3. kvartal 2014. Sysselsettingsutviklingen i euroområdet er klart svakere.

Siden 3. kvartal 2013 har sysselsettingsveksten vært sterkest i (i rekkefølge) Ungarn, Litauen, Storbritannia, Malta, Sverige og Polen, samt de tre kriselandene Portugal, Hellas og Spania. Latvia har hatt et markert fall i sysselsettingen det siste året. Nederland, Italia og Finland har også svak utvikling.

Møter under latvisk formannskap 1. halvår 2015:

Januar

26. Møte i Eurogruppen
27. Møte i ECOFIN

Februar

12. – 13. Uformelt EU-toppmøte
16. Møte i Eurogruppen
17. Møte i ECOFIN

Mars

9. Møte i Eurogruppen
10. Møte i ECOFIN
19. – 20. Møte i Det europeiske råd

April

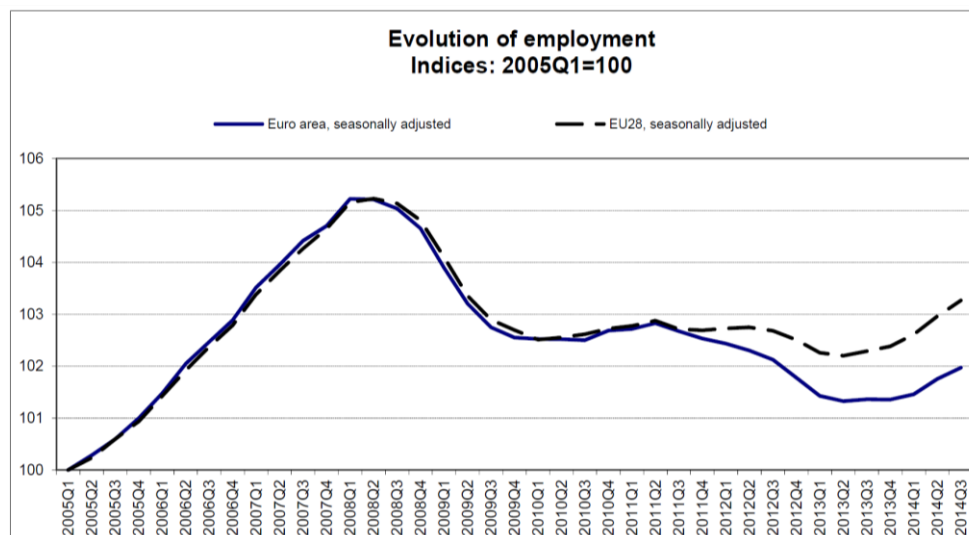
24. Uformelt Eurogruppen
25. Uformelt ECOFIN

Mai

11. Møte i Eurogruppen
12. Møte i ECOFIN

Juni

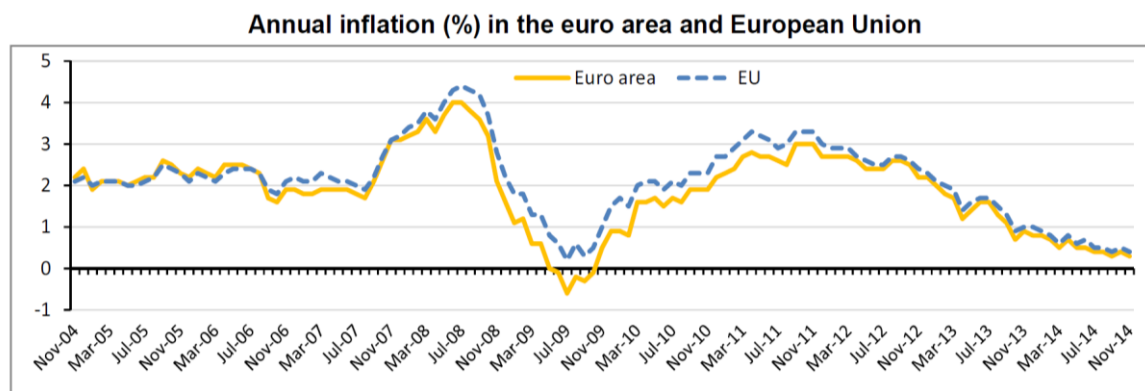
18. Møte i Eurogruppen
19. Møte i ECOFIN
25. – 26. Møte i Det europeiske råd

Kilde: Eurostat

Tidligestimatet for KPI for euroområdet i desember viser -0,2 pst. Prisstigningen er med dette negativ igjen for første gang siden finanskrisen var på sitt verste i 2009. Det videre markerte fallet i energiprisene i desember er årsaken til utviklingen. Prisstigningen uten energivarer er 0,6 pst., dvs. det samme som i måneden før. **(Pristigningen** fra tilsvarende periode ett år tidligere) i november var 0,3 pst. i euroområdet og 0,4 pst. i EU samlet. Inflasjonstakten trekkes ned av fallende oljepriser. Uten energi økte KPI i euroområdet med 0,6 pst. Prisene faller i Bulgaria (-1,9 pst.), Hellas -1,2 pst.), Spania (-0,5 pst.) og Polen (-0,3 pst.). Østerrike og Romania (begge +1,5 pst.), Storbritannia (1,3 pst.) og Finland (1,1 pst.) er de få landene som har KPI høyere enn 1 pst.

Nedenstående figur viser utviklingen i den årlige prisstigningen de siste ti årene.

Kilde: Eurostat

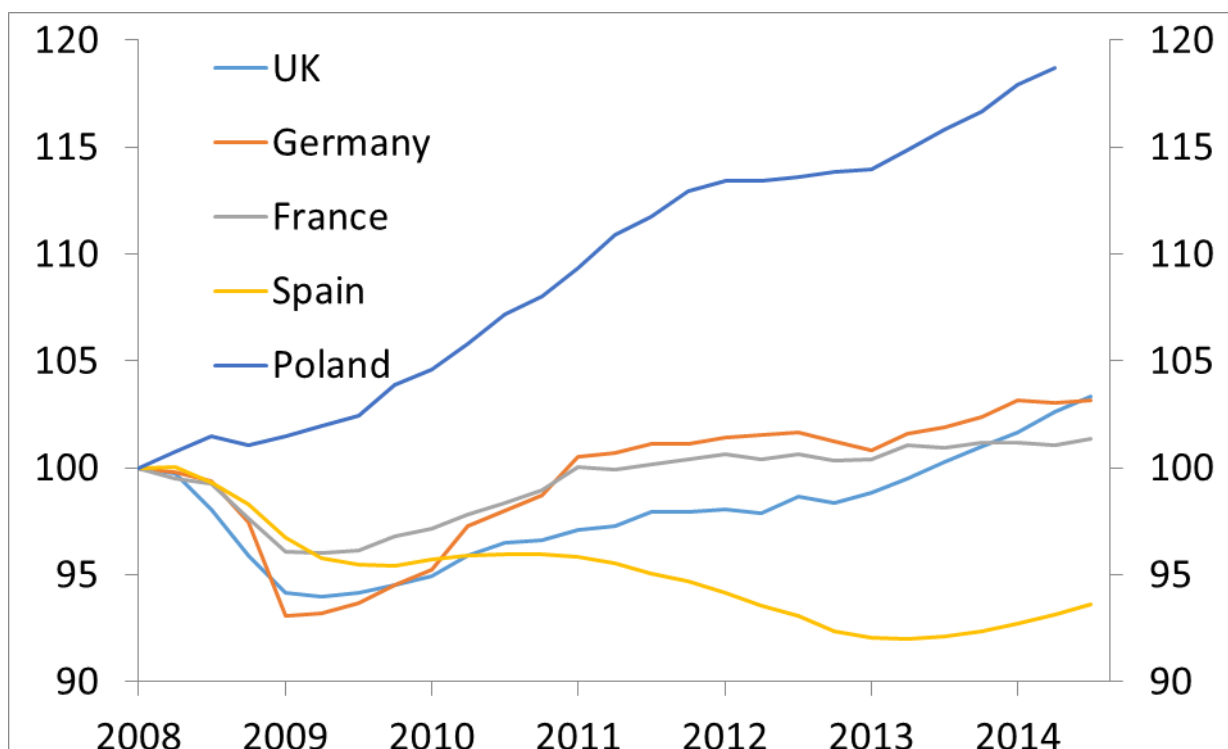
F.v. Europakommisjonens visepresident Jyrki Katainen, Portugals finansminister Maria Luis Albuquerque og Spanias finansminister Luis De Guindos Jurado. Foto: The European Union 2014

Utviklingen siden finanskrisen – noen hovedtrekk

Den økonomiske utviklingen har vært meget svak siden finanskrisen startet i 2008.

- Verdiskapingen i EU er ennå ikke helt tilbake på nivået fra før finanskrisen. Brutto nasjonalproduktet (BNP) i euroområdet er per 3. kvartal 2014 fortsatt 2 pst. lavere enn i 1. kvartal 2008. Den potensielle årlige BNP-veksten i EU og euroområdet var før finanskrisen hhv. 1½ og 1¾ pst. Hvis dette legges til grunn også for perioden etterpå, ville BNP-nivået ligget 10-12 pst. høyere enn i 2008. For EU samlet svarer dette til et «økonomisk tap» på over 15 000 milliarder euro, eller vel 20 ganger balansen i Statens pensjonsfond utland.
- Situasjonen varierer betydelig mellom land. BNP-utviklingen har vært klart svakest i Hellas, som har måttet gjennomføre betydelig innstramming av finanspolitikken og omfattende reformer. BNP-nivået er redusert med om lag en firedel. Den økonomiske veksten har tatt seg opp i de tidligere kriselandene Irland, Portugal og Spania, men BNP ligger fortsatt 4–7 pst. under førkrisenivået. Selv om Italia ikke har vært i noen akutt krise, ligger verdiskapingen 10 pst. under førkrisenivå. Landet er preget av svak vekstevne.
- Flere av de nye EU-medlemmene fra 2004 har klart seg godt i perioden 2008-14. I Polen er BNP nå 21 pst. høyere enn i 2008, fulgt av Malta med 14 pst. og Slovakia med 9 pst.
- **Tabell 1** gir oversikt over status for BNP og arbeidsledighet per 3. kvartal 2014 sammenlignet med 1. kvartal 2008 (like før finanskrisen). **Figur 1** sammenligner utviklingen mellom en del store EU-land. **Figur 2** viser utviklingen siden 2007 for hhv. euroområdet og rest-EU.

Figur 1 Utviklingen i BNP i enkelte store EU-land 1Q 2008 – 3Q 2014

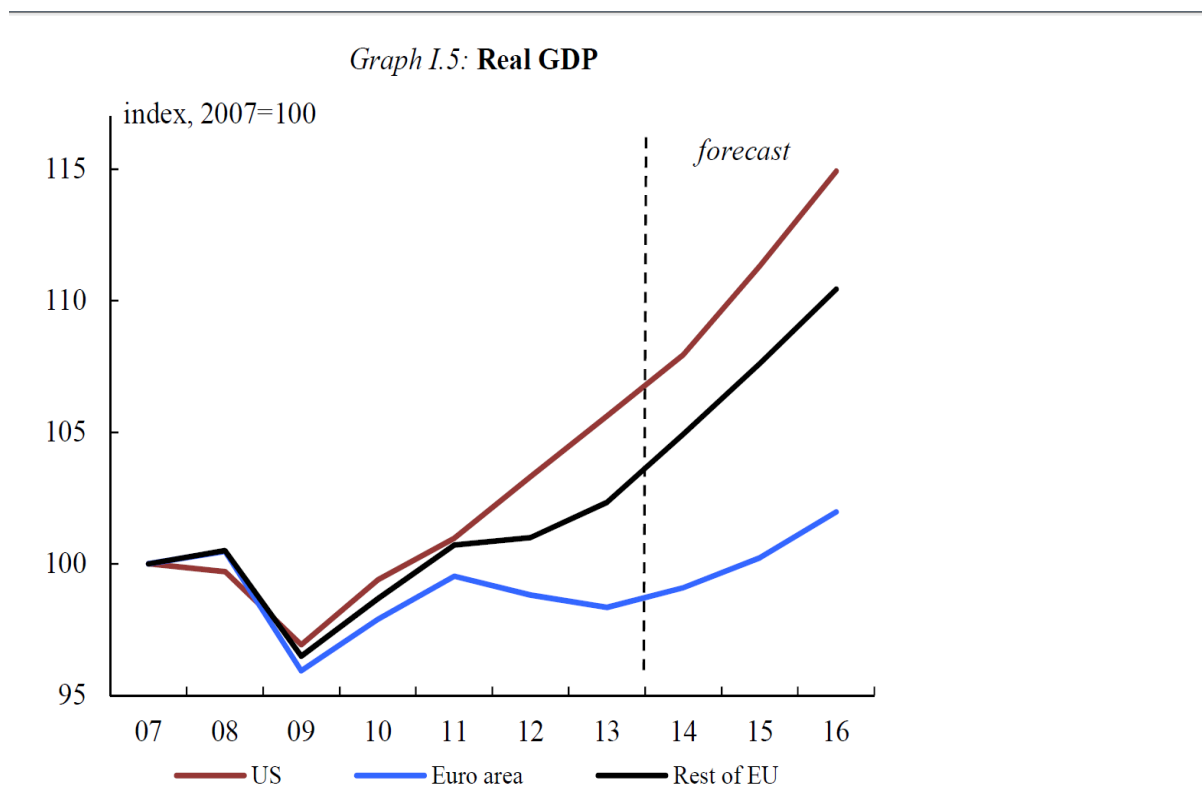
Kilde: Macrobond/FIN-Frid

Tabell 1 Utviklingen i BNP og arbeidsledighet i EU 1Q 2008 – 3Q 2014

	BNP EU-land 3Q 2014 1Q 2008 =100	Arbeidsledighet (prosent av arbeidsstyrken.) 2007 3Q 2014	
EU28	99,4	7,2	10,1
Euroområdet	97,8	7,5	11,5
Tyskland	103,1	8,7	5,0
Frankrike	101,4	8,0	10,5
Italia	90,5	6,1	12,8
Spania	93,6	8,2	24,2
Hellas	74,1	8,3	25,9
Portugal	92,7	8,9	13,6
Kypros	90,4	3,9	15,5
Irland	96,6	4,7	11,2
Belgia	101,9	7,5	8,5
Luxembourg	104,6	4,2	6,1
Nederland	97,7	3,6	6,6
Estland	100,3	4,6	7,6
Latvia	94,5	6,1	10,8
Litauen	101,3	4,3	9,9
Slovenia	93,1	4,9	9,1
Ungarn	98,5	7,4	7,5
Danmark	95,9	3,8	6,5
Finland	93,7	6,9	8,7
UK	103,4	5,3	6,0
Polen	120,8	9,6	8,6
Slovakia	109,2	11,2	13,1
Sverige	105,3	6,1	7,8
Østerrike	101,1	4,4	5,0
Tsjekkia	100,5	5,3	5,9
Bulgaria	104,4	6,9	11,2
Romania	101,7	6,4	6,8
Malta	114,2	6,5	5,7
Kroatia	86,5	9,6	16,3

Kilde: Eurostat

Figur 2 BNP-utvikling i euroområdet og rest-EU fra 2007 til 2016 (anslag)

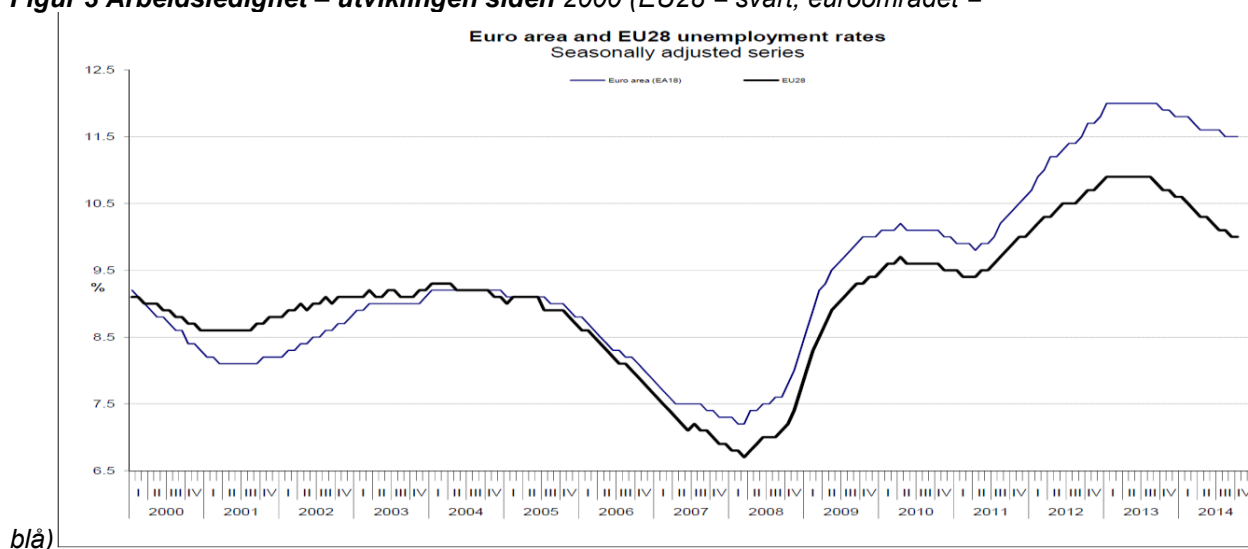

Kilde: Europakommisjonen

Arbeidsledigheten ligger fortsatt klart høyere enn ved inngangen til finanskrisen – 10,1 mot 7,2 pst. i EU samlet og 11,5 mot 7,5 pst. i euroområdet. Ledigheten har falt fra et toppnivå i 2013 på 12 pst. i euroområdet og underkant av 11 pst. i EU. Se **figur 3**.

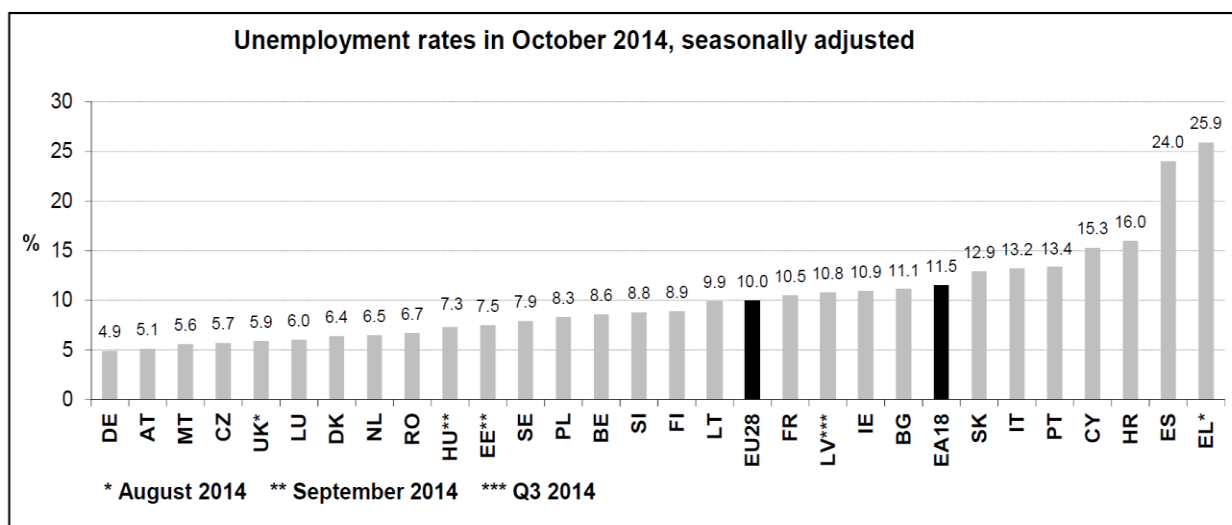
Arbeidsledigheten varierer betydelig mellom landene. I Tyskland er ledigheten redusert fra 8¼ til 5 pst. siden 2008. Utviklingen har vært særlig negativ i kriselandene Hellas og Spania, men også i en del andre land har arbeidsledighetsraten doblet seg. Arbeidsledigheten (i stigende rekkefølge) i oktober 2014 i det enkelte EU-land er gitt i **figur 4**.

Figur 3 Arbeidsledighet – utviklingen siden 2000 (EU28 = svart, euroområdet =

Kilde: Eurostat

Figur 4 Arbeidsledighet i EU-land i oktober 2014

Kilde: Eurostat

Finanskrisen førte også til sterk økning i det **offentliges budsjettunderskudd** i de fleste EU-landene og statsgjeldskrise i flere land som følge av bortfall av skatteinntekter og økte utgifter til arbeidsledige mv. samt utlegg for å redde banker.

De offentlige budsjettunderskuddene økte raskt fra gjennomsnittlig under 1 pst. av BNP før krisen til over 6 pst. i 2009. I perioden 2011-13 ble underskuddet halvert slik at det i 2013 utgjorde 2,9 pst. av BNP i euroområdet og 3,2 pst. i EU samlet. Som tabell 2 viser, legges det opp til en viss ytterligere nedbygging av budsjettunderskuddet i 2014. Det strukturelle budsjettunderskuddet (aktivitetskorrigert og renset for tilfeldige inntekter/utgifter) ble i samme periode redusert fra om lag 5 pst. av BNP i 2010 til om lag 1 pst. nå. Før krisen lå det aktivitetskorrigerede underskuddet på om lag 2 pst. av BNP.

I 2007 overskred kun Hellas, Portugal og Ungarn Stabilitets- og vekstpaktens krav om maksimalt underskudd på 3 pst. av BNP. I 2010 var antallet kommet opp i 23. I 2013 lå ti land over Stabilitets- og vekstpaktens grense, mens ni land fortsatt ventes å overskride i 2014. Hellas ventes å komme under grensen i 2014 - for første gang siden lenge før landet ble euromedlem. I 2007 hadde tolv land budsjettoverskudd. Nå er kun Luxembourg og Tyskland i denne situasjonen.

Den offentlige gjelden i EU samlet har økt fra under 60 pst. i 2007 til anslått 88 pst. i 2014. Andelen ligger 6-7 prosentpoeng høyere i euroområdet. Det er ventet at gjelden vil stabilisere seg på om lag dette nivået før den ventes å gå ned igjen fra 2016.

I 2007 hadde kun Belgia, Hellas og Italia offentlig gjeld som vesentlig oversteg Stabilitets- og vekstpaktens grense på 60 pst. av BNP. I dag ligger bare tolv land under denne grensen: de tre nordiske landene, Luxembourg og åtte (av ti) land fra Sentral- og Øst-Europa som ble EU-medlemmer i 2004 og 2007. Seks land har nå offentlig gjeld over 100 pst. av BNP. Irlands statsgjeld økte fra 24 pst. av BNP til langt over 100 pst. – i hovedsak som følge av bankkrisen.

Tabell 2 sammenligner anslag for 2014 over det offentlige budsjettunderskuddet og den offentlige gjelden med det siste førkriseåret 2007.

Tabell 2 Offentlige finanser

	Brutto offentlig gjeld.		Overskudd offentlige budsjetter. Pst./BNP	
	Pst./BNP 2007	Anslag 2014	2007	Anslag 2014
EU28	Ca. 58	88,1	-0,9	-3,0
Euroområdet	65,1	94,5	-0,7	-2,6
Tyskland	63,4	74,5	0,2	0,2
Frankrike	64,2	95,5	-2,7	-4,4
Italia	99,7	132,2	-1,6	-3,0
Spania	35,5	98,1	1,9	-5,6
Hellas	103,1	175,5	-6,5	-1,6
Portugal	66,0	127,7	-3,1	-4,9
Kypros	58,8	107,5	3,5	-3,0
Irland	24,0	110,5	0,1	-3,7
Belgia	86,9	105,8	-0,1	-3,0
Luxembourg	7,2	23,0	3,7	0,2
Nederland	42,5	69,7	0,2	-2,5
Estland	3,6	9,9	2,4	-0,4
Latvia	9,0	40,3	-0,4	-1,1
Litauen	16,8	41,3	-1,0	-1,2
Slovenia	22,7	82,2	0,0	-4,4
Ungarn	67,0	76,9	-5,1	-2,9
Danmark	27,1	44,1	4,8	-1,0
Finland	34,0	59,8	5,3	-2,9
UK	42,2	89,0	-2,7	-5,4
Polen	45,0	49,1	-1,9	-3,4
Slovakia	29,8	54,1	-1,8	-3,0
Sverige	38,1	40,3	3,6	-2,4
Østerrike	64,8	87,0	-0,9	-2,9
Tsjekkia	27,8	44,4	-0,7	-1,4
Bulgaria	17,2	25,3	1,2	-3,6
Romania	12,8	39,4	-2,9	-2,1
Malta	61,9	71,0	-2,4	-2,5
Kroatia	32,5	81,7	-2,4	-5,6

Økonomisk politikk - finansministtermøter

Møtene i Eurogruppen 8.12. dreide seg denne gangen i hovedsak om i hvilken grad eurolandenes budsjettplaner for 2015 oppfyller kravene i Stabilitets- og vekstpakten. Spørsmålet om Belgia, Frankrike og/eller Italia skal ilegges sanksjoner er utsatt til mars 2015. Det nåværende økonomiske tilpasningsprogrammet for Hellas ble forlenget med to måneder for at Hellas skal få tid på seg til å gjennomføre nødvendige tiltak for å få utbetalt siste lånetransje på 1,6 mrd. euro.

Pressemeldingen fra Eurogruppens diskusjon om eurolandenes budsjettplaner for 2015 ligger [her](#).

De viktigste sakene utenom skatt (som omtales lenger bak i rapporten) under ECOFIN-møtet 9.12. var de ulike bankenes bidrag til krisehåndteringsfond i bankunionen, Kommisjonens plan (Juncker-planen) for å øke investeringene samt en diskusjon av Kommisjonens første rapporter i det europeiske semesteret for 2015 (Annual Growth Survey og Alert Mechanism Report). I tillegg ble rådskonklusjoner om finansiering av vekst, som inneholder de første elementene i en kapitalmarkedsunion, vedtatt.

Pressemeldingen fra ECOFIN ligger [her](#)

Eurogruppen 8.12.

Eurogruppen holdt denne gangen to møter. Det første var om eurolandenes budsjettplaner for 2015, som iht. regelverket skal være et eget møte. Resten av dagsordenen ble drøftet i møte nr. to.

Eurogruppens møte nr. 1

Utgangspunktet for diskusjonen av eurolandenes **budsjettplaner** var Kommisjonens vurderinger (opinions), som ble offentliggjort 28. november (utdrag fra Økonominytt for november):

Analysene nå er basert på makroøkonomiske forutsetninger i Kommisjonens høstprognose fra begynnelsen av november. Videre gjøres det vurderinger av tiltak som allerede er gjennomført i landene og risikoen knyttet til implementeringen av budsjettet for 2015. For land som er underlagt underskuddprosedyren tar Kommisjonens vurderinger utgangspunkt i om oppfølgingen mht. budsjettutvikling og reformer er i samsvar med Rådets anbefalinger som er gitt som en del av prosedyren. Hovedvekten legges på om vedkommende land trenger å gjennomføre ytterligere tiltak for å oppfylle kravene i Stabilitets- og vekstpakten. Den økonomiske politikken i land som ikke har for stort underskudd vurderes med utgangspunkt i om man nærmer seg det mellomlangsiktige målet for budsjettet og den offentlig gjelden, samt om reformer gjennomføres i tråd med landspesifikke anbefalinger.

Til tross for at eurområdet samlet «overholder» Stabilitets- og vekstpakten, bryter mange land dens regler. Eurolandene deles opp i grupper etter hvordan de i budsjettet for 2015 ventes å oppfylle kravene i Stabilitets- og vekstpakten:

- Fem land - Irland, Luxembourg, Nederland, Slovakia og Tyskland – ventes å oppfylle budsjettreglene
- Fire land - Estland, Finland, Latvia og Slovenia - ventes «i hovedsak å overholde» budsjettreglene.
- Syv land – Belgia, Frankrike, Italia, Malta, Portugal, Spania og Østerrike - får stempelet «risiko for ikke å overholde».

Programlandene Hellas og Kypros vurderes ikke.

Selv om Frankrike og Italia justerte sine budsjetter etter press fra Kommisjonen i oktober, oppfyller de fortsatt ikke anbefalingene som tidligere er blitt gitt iht. Stabilitets- og vekstpakten. Kommisjonen utsetter imidlertid avgjørelsen om sanksjoner til begynnelsen av mars 2015 for disse to landene og Belgia. På det tidspunktet vil en ha bedre oversikt over det faktiske budsjettunderskuddet i 2014. Samtidig har alle tre lands statsleder i brev av 21. november lovet å gjennomføre betydelige reformer raskt, som vil bli evaluert om tre måneder. Sannsynligheten for sanksjoner er størst overfor Frankrike, som er underlagt underskuddprosedyren og i en årrekke har brutt kravene i Stabilitets- og vekstpakten. Belgia og Italia er for tiden ikke i underskuddprosedyre, men Kommisjonen anbefaler sterkere budsjettkonsolidering og reformtiltak for å kunne håndtere meget høy statsgjeld.

Finanskommissær Moscovici (t.v.) og Eurogruppens leder Dijsselbloem (t.h.) under pressekonferansen etter Eurogruppens møte 08.12.14.
Foto: The European Union 2014

Under pressekonferansen etter møtet uttalte Eurogruppens formann Dijsselbloem og kommissær Moscovici at diskusjonen hadde vært interessant og konstruktiv. Samtlige medlemsland hadde uttrykt at de var forpliktet til å delta seriøst i prosedyren med foreleggelse av neste års budsjettplaner for Kommisjonen med påfølgende behandling i Eurogruppen, som ble etablert for 2014-budsjettet. Medlemslandene var i hovedsak enige i Kommisjonens makroøkonomiske forutsetninger og analyser av budsjettutviklingen, men flere mente at Kommisjonen ikke hadde fått med seg den fulle effekten av gjennomførte og foreslåtte budsjetttiltak.

Dijsselbloem trakk frem at euroområdet samlete offentlige budsjettunderskudd fortsetter å gå ned og at den offentlige gjelden er i ferd med å stabilisere seg til tross for svak økonomisk utvikling. Samtidig må medlemslandene ta tak i problemene med høy gjeld, arbeidsledighet, jobbskaping og aldrende befolkning. Tiden er derfor nå inne for å gjennomføre strukturreformer for å skape ny vekst samtidig som finanspolitikken i en del land konsolideres i tråd med Stabilitets- og vekstpakten. Dijsselbloem trakk også frem at diskusjonen om å redusere skatt på arbeid hadde blitt fulgt opp av flere medlemsland i budsjettplanene for 2015.

Dijsselbloem konstaterte at ni land i sine budsjettplaner enten fullt ut eller i hovedsak ventes å oppfylle Stabilitets- og vekstpakten. De syv øvrige landene, der det er risiko for at budsjettet ikke oppfyller kravet, må fortsette konsolideringen for å sikre bærekraftige offentlige finanser. Fire av disse – Belgia, Italia, Malta og Østerrike – er i den såkalte forebyggende fasen (preventive arm) av Stabilitets- og vekstpakten. Kravet for disse er at det skal gjennomføres tiltak for å sikre at det mellomlangtsiktige budsjettmålet nås hensyn tatt til gjeldssituasjonen. Frankrike, Portugal og Spania er underlagt underskuddprosedyren (corrective arm). Kravet til disse er at de skal bringe budsjettunderskuddet under Stabilitets- og vekstpaktens grense igjen innen avtalt tidspunkt og deretter sikte mot det mellomlangtsiktige målet om budsjettbalanse.

Mest oppmerksomhet under pressekonferansen ble naturlig nok rettet mot hva som vil skje med Frankrike, Italia og Belgia i mars 2015. Ved en utsettelse til mars vil en kunne ta hensyn til sluttbehandlingen av budsjettet for 2015 og vurdere statsledernes konkrete løfter om strukturreformer. Dijsselbloem uttrykte at landene innen mars 2015 enten må 1) ha gjennomført ytterligere tiltak, 2) overbevise om at iverksatte og planlagte tiltak har større positiv virkning på budsjettbalansen enn Kommisjonens beregninger viser og/eller 3) at Kommisjonen ved nærmere evaluering av budsjettplanene likevel finner at de er i tråd med regelverket. Dersom Kommisjonen ikke har informasjon om budsjettbedring innen tidlig i mars, ligger det i gjeldende regelverk inne en automatisk overgang til sanksjoner.

Vi kan ellers merke oss at Eurogruppens uttalelse om Tyskland avviker fra Kommisjonens omtale. Mens Kommisjonen hadde oppfordret tyske myndigheter til å utnytte handlingsrommet i finanspolitikken til å øke offentlige investeringer, ønsker Eurogruppen Tysklands annonsering av offentlige tilleggsinvesteringer i infrastruktur velkommen.

Eurogruppens møte nr. 2

Hovedsaken under dette møtet var Hellas' økonomiske tilpasningsprogram, men også utviklingen i de tidligere programlandene Irland og Portugal ble drøftet. Problemstillinger knyttet til investeringer og strukturreformer ble også drøftet kort.

Hellas

Hellas har fortsatt ikke gjennomført nødvendige tiltak under det økonomiske tilpasningsprogrammet til å kunne få utbetalt de siste 1,8 mrd. euro (av totalt 240 milliarder euro siden 2010) og avslutte programmet. I og med at greske myndigheter ikke vil være i stand til å «levere» innen fristen ved årsskiftet, vedtok Eurogruppen å tillate en forlengelse av programmet med to måneder. Eurogruppen oppfordret derfor Hellas til snarest å søke om en slik forlengelse ettersom mange land må behandle saken i sine respektive nasjonalforsamlinger. I en søknad må greske myndigheter klart forplikte seg til å gjennomføre budsjetttiltak og strukturreformer i tråd med Troikaens (IMF, Kommisjonen og ESB) krav.

Eurogruppen oppfordret greske myndigheter til å fortsette å samarbeide tett med Troika-institusjonene om løse de utestående problemene. Greske myndigheter må legge til rette for at Troikaen kan gjenoppta den femte programgjennomgangen snarest mulig slik at den kan avsluttes tidlig i 2015. Eurogruppens formann Dijsselbloem understreket under pressekonferansen etter møtet at gjennomføring av tiltak i tråd med Troikaens krav, herunder ytterligere kutt i budsjettet for 2015, er en forutsetning for at Eurogruppen skal beslutte å utbetale restbeløpet under gjeldende program og en eventuell videre oppfølging. Det mest aktuelle alternativet for fortsatt støtte til Hellas er i form av et forebyggende program med betingelser om reformtiltak (Enhanced Condition Credit Line).

Den greske finansministeren Gikas Hardouvelis under ECOFIN 09.12. Foto. The European Union 2014

En forlengelse av gjeldende program innebærer behov for parallelt å videreføre tilgjengeligheten av EFSFs (European Financial Stability Facility) andel i det greske fondet for å opprettholde stabiliteten i banksektoren (HFSF). Eurogruppen oppfordret EFSF om å legge til rette for dette dersom Hellas søkte om forlengelse.

Kommentar

Statsminister Samaras har vært Hellas' statsminister og ansvarlig for innsparingene siden 2012. Hans kandidat til presidentvervet fikk ikke det nødvendige flertallet i parlamentet (siste avstemning 29. desember). Ifølge grunnloven skal da nasjonalforsamlingen oppløses og det skal holdes nyvalg (25. januar).

Det venstreradikale opposisjonspartiet Syriza, som var det største partiet under valget til Europaparlamentet i mai 2014, er fortsatt størst i opinionsundersøkelsene. Frykten for at partiet skal bli valgets vinner har skapt frykt i finansmarkedene – med kraftig fall på landets aksjebørs og økte obligasjonsrenter. Frykten skyldes at Syriza er klart imot sparetiltakene og krever forhandling med kreditorene om gjeldslette. Dersom partiet blir det største partiet i valget i januar (som medfører 50 «bonusseter» i parlamentet) og blir sentralt i dannelsen av ny regjering, kan en stå overfor betydelig uro i gresk økonomi med smittevirkninger til andre sørlige euroland. Eurosamarbeidet kan igjen komme under press. En diskusjon om Hellas' deltakelse i eurosamarbeidet kan heller ikke utelukkes. Tysklands finansminister har uttalt at et nyvalg ikke vil endre avtalene som er inngått av den greske regjeringen.

Irland og Portugal

Irland har gjort betydelige fremskritt på en rekke områder etter at det økonomiske tilpasningsprogrammet ble avsluttet, inklusive fortsatt nedbygging av budsjettunderskuddet og strukturreformer. Dette arbeidet har bidratt til den sterke økonomiske veksten i 2014. Samtidig gjenstår det utfordringer, særlig når det gjelder behovet for fortsatt budsjettkonsolidering, reduksjon av privat gjeld og bedring av fortjenesten i banksektoren.

I Portugal fortsetter den positive utviklingen i økonomien generelt og i finanssektoren. Det er imidlertid bekymring for en tilsynelatende svekket budsjettkonsolidering og reforminnsats i den senere tid. Den portugisiske finansministeren fremførte bestemt under møtet at Portugal vil stå ved sin forpliktelse om å bringe budsjettunderskuddet under 3 pst. av BNP i 2015 i tråd med vedtaket iht. Stabilitets- og vekstpaktens underskuddprosedyre. Samtidig vil reformarbeidet fortsette.

oppsummerte etter møtet med at Eurogruppen føler seg trygg på at Irland og Portugal fortsetter den eksemplariske innsatsen med å få økonomien på rett spor, inkludert med nødvendige reformtiltak.

Eurogruppens leder Dijsselbloem under oppsummeringen av møtet i Eurogruppen.
Foto: The European Union 2014

Økonomisk vekst, jobbskaping og investeringer

Eurogruppen hadde en foreløpig diskusjon om incentiver for å styrke investeringene og arbeidet med strukturreformer i euroområdet. Det er enighet om at reformer er viktige for å skape økonomisk vekst, åpne markeder og øke investeringene.

Under pressekonferansen etter møtet omtalte formann Dijsselbloem at man hadde diskutert incentiver for å gjennomføre reformer med utgangspunkt i budsjettreglene i Stabilitets- og vekstpakten. Det var generell enighet om fleksibilitet mht. budsjettreglene for land som ikke er underlagt paktens underskuddprosedyre. Kommisjonen har gjort det klart at ved vurderingen av slike land, kan en ta fullt ut hensyn til strukturreformer og tillate fleksibilitet ved håndhevingen av budsjettreglene (og ved gjennomføringen av reformene). For land i underskuddprosedyre er det liten støtte for økt fleksibilitet ved håndhevingen av budsjettreglene for å gjennomføre reformer. Dijsselbloem viste til at pakten allerede inneholder fleksibilitet ved kraftige økonomiske tilbakeslag.

Kommisjonen la 13. januar frem en meddelelse som gir nærmere veiledning om anvendelsen av de gjeldende reglene i Stabilitets- og vekstpakten, for å styrke tilknytningen mellom strukturreformer, investeringer og en forsvarlig budsjettpolitikk. Et av formålene er å øke fleksibiliteten i budsjettreglene ved gjennomføring av reformer. Utgangspunktet vil være at strukturreformer vil øke den langsiktige vekstkraften og dermed også de offentlige finansene i et land.

Eurogruppen hadde også en kort diskusjon om ytterligere styrking av det økonomiske samarbeidet i euroområdet. Ministrene var delte i synet på ønsket om og behovet for traktatendringer. Problemstillingene vil bli drøftet videre på et senere tidspunkt.

ECOFIN 9.12.2014

Bankers bidrag til bankunionens felles krisehåndteringsfond

Som oppfølging av direktivet om krisehåndtering i banker (Bank Recovery and Resolution Directive - BRRD) og forordningen om den felles krisehåndteringsmekanismen (Single Resolution Mechanism – SRM), vedtok Europakommisjonen 21. oktober et delegert regelverk (delegated act) om beregning av bankenes bidrag til de nasjonale krisehåndteringsfondene og et utkast til et gjennomføringsregelverk delegert til Rådet om det

Foto: Morguefile

felles krisehåndteringsfondet (Single Resolution Fund – SRF). Kommisjonsvedtaket gjelder BRRD, som omfatter hele det indre marked og trer i kraft fra 1. januar 2015. Bankene skal i løpet av ti år finansiere oppbygging av egne nasjonale krisehåndteringsfond som skal svare til 1 pst. av garanterte innskudd i vedkommende lands banker.

Bidragene til fondene er basert på vedkommende kredittinstitusjons størrelse (passiva minus egenkapital og garanterte innskudd) og risikoprofil (målt ved en rekke risikoinndikatorer). Små banker vil i samme periode bidra med utgangspunkt i en forenklet modell med faste årlige bidrag, som varierer fra 1000 til 50 000 euro avhengig av størrelsen.

For de landene som er med i bankunionen skal BRRD håndheves av SRM. De nasjonale fondene i disse landene skal fra 1.1.2016 avløses av SRF slik at de nasjonale fondene blir samlet. Målet er at fellesfondet i løpet av åtte år skal utgjøre 1 pst. av summen av garanterte innskudd i bankene i deltakerlandene. Selve beregningsmetoden skal være den samme i begge ordningene. I Kommisjonens utkast til gjennomføringsregelverk for rådsbeslutning har en søkt å ta hensyn til at enkelte lands banksektor vil stå overfor til dels betydelige avvik i bidrag til fellesfondet, som baserer seg på summen av garanterte innskudd i deltakerlandene, i stedet for å bidra til eget nasjonale fond (BRRD). Den franske og nederlandske banksektoren, som har små garanterte innskudd og er betydelig konsentrert, vil bidra til fellesfondet med opp til 4,5 ganger mer enn i eget nasjonalt fond. For banker i land med store garanterte innskudd og lav konsentrasjonsgrad (Spania mfl.) blir det motsatt. Den tyske banksektoren har også fått en god «deal» ved at mange av landets sparebanker faller inn under den forenklete (og gunstige) modellen for små banker.

For å unngå for stor belastning for enkelte lands banker ved overgangen til et fellesfond, foreslår Kommisjonen i utkastet til gjennomføringsforordning at oppbyggingen skjer ved at 60 pst. av bidraget til fondet i det første året (2016) baserer seg på hva innbetalingen ville vært til det nasjonale fondet. Denne andelen reduseres gradvis til null slik at innbetalingen i det siste året (2023) i sin helhet baseres på SRF-nøkkelen. Institusjonenes innbetaling til nasjonale fond iht. BRRD i 2015 trekkes i fra i bidraget til fellesfondet de neste åtte årene. Kommisjonens forslag til Rådets gjennomføringsregelverk åpner også for at banker i oppbyggingsfasen kan be om delvis å bidra til fondet gjennom en ugenkallelig betalingsforpliktelse istedenfor faktiske innbetalinger. Dersom en bank søker om dette, skal forpliktelsesandelen ikke være mindre enn 15 pst. The Single Resolution Board skal fordele betalingsforpliktelsen likt mellom de institusjonene som søker. Samlet skal ikke betalingsforpliktelsene utgjøre mer enn 30 pst. av de totale årlige bidragene til det felles krisehåndteringsfondet.

ECOFIN kom til enighet om hovedelementene i en gjennomføringsforordning om innbetalingene til SRF med noen mindre justeringer av Kommisjonens forslag. Noen land uttrykte misnøye med «lettelsene» som vil bli gitt til banker i enkeltland (særlig Frankrike), som må dekkes opp av andre lands banker.

Det formelle rådsvedtaket om forordningen om bidrag til SRF i tråd med diskusjonen i ECOFIN samt utnevningen av medlemmer av Single Resolution Board ligger her.

Tiltak for å øke investeringene (Juncker-planen)

Investeringsplanen, som ble lansert 26. november, består av følgende elementer:

- Etablering av et nytt European Fund for Strategic Investments (EFSI), som med offentlige garantier skal mobilisere minst 315 milliarder euro i økte investeringer i treårsperioden 2015-17.
- Etablering av en troverdig mengde prosjekter sammen med et hjelpeprogram for å kanalisere levedyktige investeringer med merverdi for EU.
- Et ambisiøst reformarbeid for å gjøre EU mer attraktiv for investeringer og fjerne regulatoriske flaskehalsar. På fellesskapsnivå er utviklingen av et digitalt indre marked, energiunion og kapitalmarkedunion de viktigste tiltakene.

En nærmere omtale av Juncker-planen er gitt i Økonominytt for november 2014.

Visepresident Katainen, som har ansvaret i Kommisjonen for å gjennomføre investeringsplanen, la vekt på at initiativets tre hovedelementer er gjensidig avhengige av hverandre for å gi størst mulig virkning. Han orienterte også om Kommisjonens planer for det videre arbeidet.

Kommisjonen og EIB orienterte om rapporten fra en arbeidsgruppe (task force) bestående av de to institusjonene og medlemslandene for å identifisere mulige prosjekter. Arbeidsgruppens rapport, som ble lagt frem samme dag som Ecofin fant sted, inneholder en «initial list» med ca. 2000 prosjekter på til sammen 1 300 milliarder euro. Å stå på listen er ingen garanti for å få EU-/EIB-finansiering. En ekspertkomité skal velge prosjekter med utgangspunkt i at disse kan tiltrekke seg privat kapital, skal være levedyktige og ha en merverdi for EUs økonomi samt at de kan gjennomføres raskt.

ECOFIN ga klar støtte til Kommisjonens investeringsplan. I en lang diskusjon ble det lagt vekt på ulike sider ved planen. Enkelte fremholdt at prosjektene burde fordeles rettferdig mellom land. EIB og de fleste medlemslandene holdt fast ved at prosjektene skal prioriteres iht. kvalitet og merverdi for EU. Det var en viss uro for at opplegget kunne gå ut over EIBs kredittverdighet. Flere land ba om en avklaring av hvordan offentlige kapitalinnskudd i EFSI fra medlemsland skal behandles ved vurdering av vedkommende lands budsjett iht. Stabilitets- og vekstpakten. Katainen bekreftet Kommisjonens utsagn da planen ble presentert, om at den i vurderingen av budsjettplanene vil være velvillig innstilt til slike bidrag.

Basert på diskusjonen utarbeidet ECOFIN-formann Padoa-Schioppa et innspill til Det europeiske råd.

Nederlands finansminister Jeroen Dijsselbloem (t.v.) hilser på EIB-president Werner Hoyer (t.h.) under ECOFIN 09.12.2014. EIB får et hovedansvar for Junckers investeringspakke på 315 milliarder euro. Foto: The European Union 2014

Det europeiske råd (DER) støttet 18. desember Juncker-planen. DER merket seg at Kommisjonen vil vurdere positivt finansielle bidrag til EFSI i vurderingene av statsfinansene under Stabilitets- og vekstpakten «nødvendigvis i tråd med fleksibiliteten som er innebygget i eksisterende regler». Siste ledd ble lagt til under møtet. Dette må tolkes som en beskjed til Kommisjonen og enkelte medlemsland om at Stabilitets- og vekstpakten ligger fast.

Det europeiske semesteret/samordningen av den økonomiske politikken

Det europeiske semesteret for 2015, som er EUs viktigste samordning av den økonomiske politikken, startet i 28. november 2014 med at Kommisjonen la frem flere rapporter: 1) den årlige vekstundersøkelsen, 2) varslingsrapporten om mulige makroubalanser og 3) vurderingen av eurolandenes budsjettplaner for 2015.

De to første rapportene ble drøftet kort i ECOFIN sammen med en vurdering fra Kommisjonen om hvordan styringsinstrumentene two-pack og six-pack har virket.

Rapportene gir et bilde av EU med lav økonomisk vekst og svakt arbeidsmarked, betydelige eksterne og interne ubalanser og mange land som fortsatt sliter med stort budsjettunderskudd og høy offentlig gjeld. Kommisjonen har lansert investeringsplanen på over 300 milliarder euro som bidrag til å gi EUs økonomi en ny start. I vekstundersøkelsen anbefaler Kommisjonen tre grunnpillarer for EUs økonomiske og sosiale politikk for 2015: 1) et koordinert krafttak for å øke investeringene (Juncker-planen), 2) fornyet engasjement for strukturreformer, og 3) finanspolitisk ansvarlighet.

Kommisjonen fremfører at det er viktig å arbeide parallelt med alle tre områdene for å få mest mulig virkning av tiltakene, samt å gjenskape tilliten og redusere usikkerheten som hindrer investeringer. Det er særlig behov for et fornyet engasjement i gjennomføring av strukturreformer for å kunne sikre bærekraftige offentlige finanser og mobilisere investeringer. Kommisjonen tilbyr veiledning om hvordan medlemslandene best mulig skal kunne utnytte fleksibiliteten i Stabilitets- og vekstpakten.

Varslingsrapporten om mulige makrobalanser antyder at halvparten av EUs medlemsland har makroøkonomiske ubalanser og om lag halvparten av landene i euroområdet har budsjettunderskudd og/eller offentlig gjeld som bryter med Stabilitets- og vekstpakten.

Det europeiske semesteret er ment å være en katalysator for reformer på EU-nivå og nasjonalt. Kommisjonens overvåking har imidlertid avdekket at det ikke tas tilstrekkelig nasjonalt eierskap slik at oppfølgingen av anbefalingene, særlig når det gjelder strukturreformer, ikke er tilfredsstillende. Kommisjonen foreslår derfor å strømlinje og styrke det europeiske semesteret for blant annet å skape større politisk eierskap, ansvarlighet og å styrke troverdigheten til de landspesifikke anbefalingene.

ECOFIN drøftet kort den årlige vekstundersøkelsen og varslingsrapporten. ECOFIN og Det europeiske råd vil komme tilbake til disse i februar/mars og de landspesifikke anbefalingene i juni-juli.

Det var enighet om at six-pack og two-pack har fungert etter hensikten ved at de klart har styrket EUs økonomiske styringsrammeverk. ECOFIN uttrykte imidlertid at det var forbedringsmuligheter når det gjelder transparens og bidrag til positive virkninger på økonomisk vekst, ubalanser og konvergens. Rammeverket har imidlertid vært i kraft i så kort tid at det ikke er grunn til å gjøre større endringer allerede nå. Det var enighet om å ha en ny diskusjon i 2015.

I **Det europeiske råds** konklusjoner fra møtet 18. desember understrekes at en nærmere samordning av den økonomiske politikken er sentralt for å sikre en velfungerende økonomisk og monetær union. Det legges opp til et uformelt toppmøte om disse problemstillingene i februar, som skal gi føringer for arbeidet som skal gjøres av Kommisjonspresidenten i nært samarbeid med Presidenten for Eurotoppmøte, Eurogruppens formann og presidenten i Den europeiske sentralbanken med sikte på avrapportering til Det europeiske råds møte senest i juni 2015.

Revisjonsrettens rapport for EUs budsjett for 2013

Revisjonsrettens president Caldeira presenterte revisjonsrapporten for 2013-budsjettet. Revisjonsretten gir (for syvende år på rad) en positiv erklæring mht. regnskapenes korrekthet ved at regnskapet i all hovedsak gir et riktig bilde av EUs finansielle stilling og av resultatene av transaksjoner og pengestrømmer. Den positive generelle erklæringen dempes imidlertid av at det innen mange budsjettkategorier er flere feil enn det som anses akseptabelt (2 pst.). Dette gjelder særlig innen politikkområder hvor budsjettansvaret er delt mellom medlemsland og Kommisjonen, som f.eks. regionalpolitikk, transport og energi (ofte brudd på innkjøps- eller statsstøtteregelverkene) og landbrukspolitikken (feil i antall dyr eller areal). Anslått samlet feilprosent er 4,7.

Revisjonsretten peker også på at Kommisjonen i langtidsbudsjettperioden 2007-13 har vært mest opptatt av å utnytte budsjettet, deretter å følge reglene, mens en i liten grad har lagt vekt på resultater. Revisjonsretten tilrår at man legger mer vekt på det siste enn det første elementet i inneværende langtidsbudsjett. Kommisjonens visepresident Georgieva uttrykte at man måtte legge økt vekt på å bedre fellesforvaltningen med medlemsland gjennom konkrete tiltak og økt vekt på resultat.

ECOFIN tok revisjonsrettens rapport til etterretning i denne omgang. Det arbeides med sikte på at ECOFIN i februar skal vedta en rådsanbefaling til Parlamentet om å gi Kommisjonen ansvarsfrihet for gjennomføringen av budsjettet for 2013.

Europakommisjonens visepresident med ansvar for budsjett, Kristina Georgieva.
Foto: The European Union 2014

Revisjonsrettens president Vitor Caldeira presenterte sin rapport under ECOFIN 09.12.
Foto: The European Union 2014

Europa 2020-strategien for økonomisk vekst og sysselsetting

ECOFIN hadde en kort diskusjon av revisjonen av Europa 2020-strategien for økonomisk vekst og sysselsetting. Generelt ble det uttrykt at strategien er bra, men at mindre endringer tilrås gjennomført for at den skal oppfylle formålet enda bedre enn i dag. De landspesifikke anbefalingene bør være skreddersydde og ligge på et passe detaljeringsnivå. Strukturreformer må stå sentralt for å øke vekstkraften.

Finansiering av økonomisk vekst

ECOFIN vedtok uten diskusjon rådskonklusjoner om finansiering av vekst og fremme av langsiktig finansiering i EU. Konklusjonen er tatt inn i pressemeldingen (s 22-28) fra møtet.

Initiativet til arbeidet med alternative finansieringsmåter må ses på bakgrunn av at europeiske bedrifter de siste årene har hatt problemer med å skaffe finansiering på tradisjonelt vis i bankene. Amerikanske bedrifter er i langt mindre grad avhengig av banklån ved at man i USA har et mer utviklet kapitalmarked slik at disse kan skaffe seg finansiering gjennom å utstede aksjer og obligasjoner. Rådskonklusjonen prioriterer særlig å bedre små og mellomstore bedrifters (SMB) muligheter til langsiktig finansiering.

I rådskonklusjonen bes det konkret om at Kommisjonen innen sommeren 2015 legger frem forslag om et EU-omfattende rammeverk for enkel, trygg og transparent verdipapirisering av lån, som også skal kunne finansiere SMB'er.

I rådskonklusjonen ber ECOFIN også om at Kommisjonen innen sommeren 2015 legger frem en handlingsplan for EUs kapitalmarkedsunion. I tillegg til forslaget om verdipapirisering skal handlingsplanen blant annet omfatte harmoniserte regler for garanterte obligasjoner (covered bonds), fremme av markeder for private plasseringer (obligasjoner utstedt til en lukket krets av investorer) og videreutvikling av crowdfunding samt å bedre kvaliteten og muligheten for å sammenligne økonomisk informasjon mv. om bedrifter for investorer.

Litauen innfører euro

Litauen innførte euro fra 1.1.2015 - etter å ha hatt fast vekselskurs for lita mot euro siden 2002. Dermed har 337 millioner innbyggere i 19 av EUs 28 land felles valuta. Det vil trolig gå flere år før nye land tar dette skrittet. Med Litauen har nå alle de tre baltiske landene inn ført euro (Estland i 2011 og Latvia 2014).

Innføringen av euro i Litauen har fulgt de etablerte rutine, med vurdering fra Kommissjonen i konvergensrapporten om at Litauen oppfylte kriteriene og påfølgende vedtak i ECOFIN 23. juli 2014. Litauiske myndigheter har siden den gang forberedt seg og befolkningen på overgangen til euro fra årsskiftet. Desemberutgaven av Eurobarometer viser at 63 pst. av befolkningen er for innføring av euro – opp fra 41 pst. for ett år siden.

Den litauiske sentralbanken har gjort beregninger som anslår at euroinnføringen isolert vil løfte BNP med 2 pst. i løpet av åtte år. Litauens finansminister uttrykte ved overgangen til euro at med at dette er det siste steget i landets integrasjon i den vestlige verden, som begynte for ti år siden med deltakelsen i EU og NATO.

Kommisjonens pressemelding av 31. desember i anledning Litauens innføring av euro ligger [her](#).

President Grybauskaitė av Litauen.
Foto. The European Union 2014

Europakommisjonens arbeidsprogram for 2015 – finansielle tjenester og økonomisk politikk

Arbeidsprogrammet for 2015 ble lagt frem 16.12.2014. Relevante dokumenter ligger [her](#).

Innen FINs område er arbeidet innen finansielle tjenester direkte relevant, men FIN har også interesse i EUs arbeid med å skape ny vekst, investeringer og sysselsetting samt arbeidet med en ytterligere styrket koordinering av Den økonomiske og monetære unionen (ØMU).

Finansielle tjenester og kapitalmarked

To av til sammen 23 tiltak i **oversikten over nye initiativer** er innen finansmarked/kapitalmarked:

Kapitalmarkedsunion:

Presentere en handlingsplan for å bedre finansieringen av økonomien gjennom mer effektive markedsbaserte finansinstrumenter, inklusive arbeid med å utvikle et rammeverk for verdipapirisering av høy kvalitet.

Rammeverk for krisehåndtering i finansielle institusjoner utenom banker

Forslag om å skape et rammeverk for krisehåndtering av systemisk viktige finansinstitusjoner utenom banksektoren, som f.eks. sentrale oppgjørsmotparter (Central Clearing Counterparties).

De politiske retningslinjene til Juncker-kommisjonen med fokus på økonomisk vekst, sysselsetting og regulatorisk effektivisering utgjør ryggraden i arbeidsprogrammet for 2015. Foto: European Commission 2014

I hoveddokumentet «A new start» understrekes i tillegg viktigheten av å ferdigstille og implementere den omfattende revisjonen av finansregelverket som har funnet sted som et svar på finanskrisen. Dette omfatter blant annet gjennomføring av banktilsyn og krisehåndteringsregelverk for banker. I dokumentet fremgår det også at Kommisjonen vil starte det forberedende arbeidet med sikte på at finansielle tjenester rettet mot forbrukere skal komme disse bedre til gode. Planen er også å legge bedre til rette for små og mellomstore bedrifter (SMB), herunder å gjennomgå prospektdirektivet med sikte på å redusere de administrative byrdene for slik selskaper.

Kommisjonens oversikt over «**REFIT Actions**» (Kommisjonens halvårslige gjennomgang av om regelverk fortsatt tjener sitt opprinnelige formål og om det er behov for justeringer) står prospektdirektivet (jf. vurderingen av administrative byrder for SMB) og internasjonale standarder for regnskapsrapportering (IFRS).

I oversikten over **regelverksforslag som skal trekkes eller endres** foreslår Kommisjonen at direktivforslaget om erstatningsordninger for investorer (COM 2010/371) trekkes som følge av at behandlingen har stoppet opp i både Rådet og Europaparlamentet.

Økonomisk politikk

I «**A new start**» er det lagt mye vekt på A new Boost for Jobs, Growth and Investment, som er Juncker-kommisjonens førsteprioritet. Sentralt her står Juncker-planen med 315 milliarder euro i økte investeringer, innovativ finansiering og sturture reformer for å forbedre investeringsklimaet. Kommisjonen vil legge frem lovforslag om å etablere fondet for investeringsplanen – the European Fund for Strategic Investments (EFSI), samt om samarbeidet om investeringsplanen med nasjonale myndigheter og om bedre tilgang til finansiering for SMB.

Arbeidsprogrammet inneholder også omtale av at ØMU skal fordypes og gjøres mer rettferdig. Dette skal blant annet skje ved å skape betingelser for vekst og sysselsetting. Det europeiske semesteret skal strømlinjeformes og bli mer effektivt. I **oversikten over nye initiativer** fremgår det at Kommisjonen vil fremme en pakke med forslag som omfatter 1) en oppfølging av gjennomgangen av de sist innførte rammeverkene (six-pack og two-pack), 2) incentiver til strukture reformer i medlemslandene og 3) vurdere den eksterne representasjonen av ØMU.

Kommentar

I hovedsak er arbeidsprogrammet som ventet innen områdene omtalt ovenfor. I forslaget om å gi incentiver til strukture reformer i euroland kan det imidlertid ligge betente interessekonflikter. Dette gjelder ikke minst om gjennomføring av reformer skal kunne gi grunnlag for økt fleksibilitet i anvendelsen av budsjettreglene i Stabilitets- og vekstpakten, inkludert for land underlagt underskuddprosedyren.

II SKATT

Ny generell omgåelsesregel i mor/datterdirektivet vedtatt

Reglene om skattefritak i mor/datterdirektivet skal i utgangspunktet forhindre dobbeltbeskatning av overskudd utdelt mellom selskaper i samme konsern. Fritaksbestemmelsen har samtidig gjort det mulig for multinasjonale selskaper å utnytte uoverensstemmelser i medlemslandenes skattesystemer for å oppnå dobbel skattefrihet på selskapsoverskuddet.

Rådet endret derfor mor/datterdirektivet i juli 2014 og innførte en spesifikk omgåelsesregel for å motvirke dobbel skattefrihet ved bruk av hybride instrumenter, dvs. hvor en transaksjon betraktes som låneplassering av én stat og som en egenkapitalplassering av den annen. En slik uoverensstemmelse kan medføre dobbel skattefrihet på virksomhetsoverskudd som utdeles på tvers av landegrensene, ved at det gis rentefradrag i giverstaten, mens mottakerstaten behandler dette som skattefrie overskuddsutdelinger. Etter endringen skal det ikke gis fritak i slike hybridtilfeller, se omtale blant annet i Økonominytt fra juni 2014, side 5.

Økonomikommisær Moscovici (t.h.) mener enigheten under ECOFIN utgjør en milepæl i kampen mot aggressiv skatteplanlegging. Her med Italias finansminister Padoan (t.v.). Foto: The European Union 2014

På ECOFIN 9. desember 2014 ble det i tillegg oppnådd politisk enighet om å vedta en ny, generell skatteomgåelsesregel i

direktivet. Forslaget ble omtalt i vårt Økonominytt nr. 7 for 2014 fra EU-delegasjonen. Endringen skal sikre at medlemsstatene innfører felles minimumskriterier for hva som skal regnes som omgåelser og fiktive arrangementer, slik at praksis blir mer harmonisert. Medlemslandene skal imidlertid tillates å ha *strengere* omgåelsesregler i sine nasjonale systemer eller i sine skatteavtaler, så lenge direktivets minimumskrav er oppfylt. Se nærmere om dette i nevnte Økonominytt, fra side 16 og utover.

Tillegg om delvis anvendelse, informasjon om praksis og forholdet til nasjonale fritaksregler for utbytte

I sluttinnspurten før enighet kom på plass, ble det tatt inn enkelte tillegg for å imøtekomme ønsker fra landene som fant deler av ordlyden problematisk. Selve direktivteksten er den samme som foreslått av Kommisjonen, men det er gjort tilføyelser i fortalen og i to vedlegg til direktivet, se side 10 og 11 her.

I fortalen er det gjort et tillegg i punkt 8. I det opprinnelige forslaget presiseres det at landene skal kunne bruke omgåelsesregelen tilfeller hvor *enkelte deler* av et arrangement ikke er reelle, selv om arrangementet for øvrig er reelt. (Dette sies også i selve direktivteksten.) I tillegget som ble gjort i siste liten, er det presisert at man i slike tilfeller skal anvende regelen *bare* mot de fiktive delene. Samlet sett skal dette fremme effektiviteten av omgåelsesregelen, samtidig som man sikrer at skatteplikten ikke går lenger enn nødvendig (proporsjonalitetsprinsippet).

Tillegget lyder som følger:

«The 'to the extent' approach can be effective in cases where the entities concerned as such are genuine but where, for example, shares from which the distribution arises are not genuinely attributed to a taxpayer that is established in a Member State, i.e. if the arrangement based on its legal form transfers the ownership of the shares but its features do not reflect economic reality.»¹

¹ Forsøk på oversettelse: 'I den grad'-tilnærmingen kan være aktuell i tilfeller hvor de relevante enhetene som sådanne er reelle, men hvor for eksempel aksjene som utbytterne skriver seg fra reelt sett ikke tilhører en skattyter etablert i en medlemsstat, dvs. hvis arrangementet basert på sin rettslige form har overført eierskapet til aksjene, men arrangementets kjennetegn (ytte trekk/egenskaper/funksjoner) ikke gir uttrykk for den økonomiske realitet.

Dette er noe kronglete formulert, men det antas at man i eksempelet tenker på situasjoner hvor det formelt og rettslig ser ut til at én (juridisk eller fysisk) person eier aksjene, men hvor dette tilsynelatende eierforholdet er et resultat av en fiktiv overføring, slik at investeringen som aksjeinntektene stammer fra reelt sett eies av en person hjemmehørende utenfor EU (en «*substance over form*»-tilnærming).

Tillegget kom inn som følge av et krav fra bl.a. Belgia og Sverige om at anvendelsen av regelen måtte klargjøres. Men ut fra ordlyden er det ikke lett å se at eksemplet egentlig tilfører noe nytt eller belyser hvilke konkrete virkninger det skal ha at ett av leddene i en struktur/transaksjonsrekke anses fiktiv. Etter hva delegasjonen er kjent med, var det meningen å presisere at ved utbytteutdelinger som går til ulike utbyttemottakere, og hvor bare én av mottakerne ikke er reelt etablert i EU, vil bare det utbyttet som går til denne mottakeren rammes av omgåelsesregelen, mens resten av mottakerne vil bli fritatt for skatt etter hovedregelen. Den nærmere betydningen av tilleggset vil formodentlig utdypes gjennom praksis.

Belgia og Sverige stilte krav under ECOFIN om at anvendelsen av reglene måtte klargjøres. F.v. Belgias finansminister Johan Van Oortveldt med Nederlands finansminister Jeroen Dijsselbloem. T.h. Sveriges finansminister Magdalena Andersson. Foto: The European Union 2014

Videre er det i vedleggene til direktivet gitt to rådsuttalelser og en kommisjonsuttalelse. Rådet understreker for det første at medlemsstatene skal anstrenge seg for å informere hverandre om sin anvendelse av omgåelsesregelen når de mener dette vil være «av nytte for den annen medlemsstat». Informasjonen skal gis gjennom de rettslige mekanismer som allerede eksisterer mellom EU-statene. For det annet presiserer Rådet at det vil ta hensyn til mor/datterdirektivets omgåelsesklausul når det nå skal vurdere en tilsvarende omgåelsesregel i rente/royalty-direktivet. (Sistnevnte direktiv gir anvisning på skattefritak på grenseoverskridende renter og royalties etter nærmere fastsatte vilkår.) Dette skal være med på å fremme konsistens i anvendelsen av omgåelsesnormene for ulike typer transaksjoner og mellom ulike medlemsland. Flere medlemsstater har uttrykt et ønske om at de ulike omgåelsesreglene i EUs skatterett må inneholde samme kriterier og tolkes konsistent.

Endelig gir Kommisjonen følgende uttalelse:

«The Commission confirms that the proposed amendments to Article 1, paragraph 2 of the parent Subsidiary directive are not intended to affect national participation exemption systems in so far as these are compatible with the Treaty provisions.»

Dette er ment å avklare samspillet mellom medlemsstatenes egne nasjonale systemer med fritak for skatt på utdeling av overskudd for å unngå dobbeltbeskatning («participation exemption schemes»), og den EU-rettslige omgåelsesregelen i mor/datterdirektivet. Uttalelsen kom i slutfasen, særlig med tanke på å få nederlenderne til å godta endringene.

Det nærmere meningsinnholdet er ikke krystallklart. Formodentlig bygger uttalelsen på en forutsetning om at de nasjonale systemene med «participation exemption» bare gir fritak dersom det foreligger en beskatning av overskuddet på et annet nivå i selskapskjeden, og dermed i seg selv motvirker dobbel skattefrihet. Det kan imidlertid stilles spørsmålsteget ved om en slik underliggende beskatning alltid er en forutsetning i de ulike nasjonale systemene.

Det som forvirrer ytterligere, er forbeholdet "*in so far as these [dvs. de nasjonale systemene] are compatible with the Treaty provisions*". Det åpnes med dette for en anvendelse av direktivets omgåelsesregel dersom de nasjonale fritakssystemene som sådanne ikke er i tråd med traktatbestemmelsene. Hvilke situasjoner man tenker på her kunne med fordel vært presisert. Tenker man på at det kan være traktatstridig dersom de nasjonale systemene gir fritak for utdelinger som ikke har vært beskattet annet sted i selskapskjeden? Tradisjonelt har imidlertid traktatretten ikke blitt ansett for å skulle sørge for at statene faktisk beskatter et overskudd. Tvert imot har traktatfrihetene vært benyttet for å begrunne *begrensninger* i beskatningsretten. En annen mulig fortolkning er at man tenker på traktatens forbud mot statsstøtte, slik at omgåelsesregelen likevel kan benyttes dersom de nasjonale fritaksreglene på en eller annen måte involverer statsstøtte. Det synes imidlertid noe søkt å anvende omgåelsesregler for å motvirke ulovlig statsstøtte. En tredje mulighet er at man inkluderer sekundærlovgivningen i begrepet «traktatbestemmelser», i og med at direktiver og forordninger har sin hjemmel i traktatene. Med dette fortolkningsalternativet vil man kunne anvende omgåelsesregelen i tilfeller hvor de nasjonale systemene strider mot «traktatbestemmelser» som f.eks. mor/datterdirektivet. Men i så fall er man lett over i et sirkelresonnement.

EU diskuterer hvordan de skal forhindre aggressiv skatteomgåelse.
Foto. The European Union 2013

Enkelte kilder i brusselmiljøet mener tilleggene i noen grad skriver seg fra hastverksarbeid og at de ble akseptert for å oppnå politisk enighet i siste liten, uten noen gjennomgripende analyse av meningsinnhold og mulige konsekvenser. I så fall vil man nok se en del eksempler på høyst ulike fortolkninger når spørsmålene blir satt på spissen i konkrete saker for EU-domstolen, for Kommisjonen eller for nasjonale myndigheter som skal håndheve reglene.

Den nye generelle omgåelsesregelen vil bli vedtatt uten nærmere diskusjon så snart juristene og lingvistene har foretatt de siste tilpasningene. Medlemsstatene har frist ut 2015 for å få implementert bestemmelsene i sin nasjonale lovgivning. Samme frist for nasjonal gjennomføring gjelder for den spesifikke omgåelsesregelen rettet mot hybride instrumenter.

Omtales som en milepæl

Kommissær Moscovici uttalte i forbindelse med ECOFIN-møtet at enigheten om å vedta en ny omgåelsesregel i mor/datterdirektivet utgjør en milepæl i kampen mot aggressiv skatteplanlegging. Han fremhevet videre at dette vil bidra til å sikre like spilleregler («a level playing field») mellom redelige foretak i EUs indre marked og sørge for tetting av smutthull som ellers kunne blitt benyttet til aggressiv skatteplanlegging.

Se pressemeldingen om endringen [her](#).

Rådet vedtok økt informasjonsplikt i direktivet om administrativt samarbeid

På samme møte fattet ECOFIN det endelige vedtaket om å utvide myndighetenes plikt til informasjonsutveksling i direktivet om administrativt samarbeid. Utvidelsene skal bringe EUs regler i samsvar med den nye globale OECD-standarden for automatisk informasjonsutveksling. Endringene ble vedtatt uten diskusjon, og er behørig drøftet i tidligere ECOFIN-møter. Se også omtale av saken i Økonominytt nr. 6 for 2014.

Endringene innebærer blant annet at opplysninger om renter, utbytte, bruttooverskudd fra salg av finansielle instrumenter samt kontobalanser bringes inn under plikten til automatisk informasjonsutveksling mellom medlemsstatene. Opplysningsplikten omfatter både fysiske og juridiske personer. Målet er å forhindre at skattebetalere gjemmer unna midler i utlandet samtidig som effektiviteten i skatteinnkrevingen forbedres. Bestemmelsene presumeres å være konsistente med den endelige utgaven av den globale standarden for automatisk informasjonsutveksling.

Utteksling fra høsten 2017

Medlemsstatene vil nå sørge for å få sine nasjonale regler på plass i løpet av 2015, slik at de kan innhente den påkrevde informasjonen i 2016 og starte utvekslingen senest fra overgangen september/oktober 2017.

Østerrike hadde i utgangspunktet fått anledning til å starte utvekslingen ett år senere pga. problemer med å få de nasjonale reglene på plass i tide. I desembermøtet ga imidlertid østerrikerne kontrabeskjed om at de delvis ville være klare til å utveksle informasjon fra september/oktober 2017. Informasjonen vil imidlertid ikke dekke de tre første kvartalene av 2016, kun oktober, november og desember det året.

Også denne vedtakelsen omtales som en milepæl av kommissær Moscovici, siden den sammen med de allerede vedtatte endringene i sparedirektivet vil innebære et videst mulig anvendelsesområde for automatisk

Østerrikes finansminister Hans Jörg Schelling (t.h.).
Foto: The European Union 2014

utveksling av skatteopplysninger. Kommisjonen vil legge frem et forslag til å ta samtlige bestemmelser om automatisk infoutveksling inn i direktivet om administrativt samarbeid, slik at man etter hvert kan oppheve sparedirektivet.

Se også Rådets [pressemelding](#) og [COREPER-note](#) av 28. november.

Utteksling av forhåndsavgjørelser

I kjølvannet av den såkalte [LuxLeaks-saken](#), vil Kommisjonen i løpet av inneværende halvår legge frem forslag om at plikten til informasjonsutveksling også skal gjelde medlemsstatenes *forhåndsavgjørelser* i skattesaker. Uttveksling av forhåndsavgjørelser ble også fremhevet som viktig av regjeringssjefene på møtet i Det europeiske råd 18. desember, se nedenfor. Gjennom full

transparens også på dette området, håper man at statene i mindre grad vil binde seg til avtaler med multinasjonale foretak, som fremmer aggressiv skatteplanlegging og vrir konkurransen. Kommisjonen arbeider med å fastlegge det nærmere anvendelsesområdet for slike bestemmelser, og det forventes at nedslagsfeltet vil bli bredt.

Kommisjonen har varslet at det mest naturlige er at en slik plikt tas inn som et tillegg i direktivet om administrativt samarbeid. Kommissær Moscovici har imidlertid også vært inne på tanken om å innføre plikt til informasjon om selskapenes forhåndsavgjørelser i deres årsrapporter. Dette kan i så fall innføres gjennom regnskapsreglene, noe som ikke krever enstemmighet slik skattelovgivning gjør.

Samtidig har Kommisjonen i forbindelse med de konkrete statsstøttesakene mot bl.a. Luxembourg, Irland og Nederland annonsert at de allerede nå ønsker å kartlegge samtlige medlemsstaters praksis med forhåndsavgjørelser, og hvilke selskaper dette gjaldt i perioden 2010 til 2013. Dette er ifølge Kommisjonen nødvendig for å avgjøre i hvilken grad forhåndsavgjørelsene har forårsaket en vridning i konkurransen, som er et av kravene for at det skal foreligge ulovlig statsstøtte. Se side 7 i [artikkel](#) i [Europolitics](#) 18. desember og [pressemelding](#) fra Kommisjonen 17. desember.

Avgift på finansielle transaksjoner (Financial Transaction Tax – FTT)

Det ble nok en gang foretatt en såkalt «statusdrøftelse» av forslaget om avgift på finansielle transaksjoner (Financial Transaction Tax - FTT) i ECOFIN i desember. Selv om ikke alle medlemslandene er med i dette utvidede samarbeidet, behandles saken på politisk og teknisk nivå i et samlet ECOFIN. Kun de 11 deltakende medlemsstatene har imidlertid stemmerett om selve forslaget. Europaparlamentet skal som vanlig i skattesaker konsulteres.

Ikke enighet om anvendelsesområdet

Blant spørsmålene som blir diskutert heftigst er hvilken geografisk tilknytning til samarbeidsområdet en transaksjon må ha for at avgiften skal utløses. Skal det anvendes et prinsipp basert på hvor det finansielle instrumentet er utstedt (utstedelsesprinsipp) eller skal man basere seg på hvor den ene eller den andre transaksjonsparten anses etablert? Eller skal de to prinsippene anvendes i kombinasjon, ev. med en eller annen form for forrang? Videre har man igjen begynt å krangle om hvor bredt avgiftsgrunnlaget skal være og hvilke finansielle instrumenter som skal omfattes. Hvert land har forskjellige ønsker om hvilke finansielle produkter som skal eller ikke skal være omfattet av avgiftsgrunnlaget. For eksempel vil Frankrike holde aksjederivater utenfor, mens Tyskland vil beskytte valuta- og rentederivater. Et annet spørsmål er hvordan avgiftsprovenyet skal fordeles i tilfeller hvor flere stater er involvert.

Som forventet konstaterte Rådet at forslaget ikke kunne vedtas innen årsskiftet og at sjansene svinner for å få innført en harmonisert avgift fra 1. januar 2016, slik de 11 samarbeidslandene hadde håpet på. Det var ellers lite nytt å melde i saken, utover det som allerede kom frem på ECOFIN-møtet i november, se delegasjonens omtale av dette [her](#).

Mer komplisert med 17 enn 28 stater

Formannskapet understreket tappert at mye arbeid er gjort og at det fremdeles er håp om at man kan oppnå enighet i begynnelsen av 2015. Det blir imidlertid mer og mer tydelig at arbeidet står i stampe, delvis fordi forslaget har møtt sterk motbør fra medlemsstater utenfor samarbeidet, men også fordi de samarbeidende medlemsstatene er uenige internt om hvordan avgiftssystemet skal se ut. Den franske finansminister Michel Sapin uttalte at det er

mer komplisert å oppnå enighet med 11 stater innenfor og 17 utenfor, enn når alle 28 medlemsstater samarbeider. Dette skyldes at når kun deler av EU er med, får man større problemer med å avgrense virkeområdet og det oppstår kontroversielle spørsmål om konkurransevridding.

Viktig for EUs cred

Dersom man blir enige om harmonisert lovgivning på dette området, vil det ifølge Sapin gi et viktig signal om at EU har vilje og evne til å vedta regler om skatteharmonisering, noe som igjen kan gi en ny giv mht. arbeid med felles regler i andre deler av EU-skatteretten. Mislykkes man derimot med å oppnå enighet, vil man kunne risikere at EUs evne til å samarbeide på skatteområdet fremstår som svekket.

Økonomikommisær Pierre Moscovici (t.v.) og Frankrikes finansminister Michel Sapin (t.h.) i god adventstemning. Sapin uttalte under ECOFIN at EU må vise vilje og evne til å vedta regler om skatteharmonisering. Foto: The European Union 2014

Et eget formannskap for FTT?

Den italienske finansminister og formann for ECOFIN, Pier Carlo Padoan, kunne ikke annet enn å ønske det påtroppende latviske formannskapet lykke til i det videre arbeidet med den finansielle transaksjonsavgiften. Den alltid frittalende tyske finansminister, Wolfgang Schäuble, kastet spontant frem et mer eller mindre seriøst benkeforslag om at Padoan burde bli formann for det videre samarbeidet om FTT, nå som han likevel skulle gå av som ECOFIN-formann. Padoan repliserte høflig og småfnisende - «Vielen dank for that kind thought», hvorefter finansministrene samlet brøt ut i latter. Hva som var blitt servert i lunsjen vites ikke, men det var i alle fall god førjulstemning på desember-ECOFIN.

I etterkant har skattekommissær Moscovici uttalt at finansminister Schäuble «was not joking» da han foreslo et separat formannskap for det videre arbeidet med FTT. Moscovici støtte til en slik idé kan ha sammenheng med at det påtroppende latviske formannskapet selv ikke er med blant de 11 landene som samarbeider om avgiften og dermed (rettmessig eller ikke) forventes å ha moderat interesse for saken. Tyskerne er imidlertid ifølge

informerte kilder ikke oppsatt på å forfølge forslaget om et separat «formannskap». Dette til tross for at det var den tyske finansministeren som kom opp med ideen i utgangspunktet.

Se side 7 i felles pressemelding etter ECOFIN-møtet her, og «State of play»-rapporten av 4. desember fremlagt forut for møtet.

FTT for klima?

I forbindelse med klimakonferansen i Paris i slutten av 2015, har Frankrikes president Francois Hollande spilt inn at provenyet fra finansavgiften burde gå til å støtte u-lands kamp mot klimaendringer, se artikkel i Euractiv 8. januar. Dette bringer enda et element inn i diskusjonene, og som nevnt er det allerede vanskelig å enes om de grunnleggende prinsippene. I tillegg kommer at avgiftens anvendelsesområde ser ut til å måtte bli langt snevrere enn opprinnelig planlagt pga. de mange uenighetene og kravet om enstemmighet. Kritiske røster hevder derfor at provenyet kan vil bli langt lavere enn det tidlig estimerte årlige beløpet på 35 mrd. euro, og at avgiften dermed ikke vil gi noe vesentlig bidrag til å finansiere bekjempelsen av klimaendringene.

Kommisjonen har uttrykt at de også i forhold til dette forslaget er rede til å bistå med teknisk assistanse ved behov, men at det er opp til de samarbeidende statene å avgjøre hvilke formål et fremtidig avgiftsproveny skal anvendes til. Kommisjonen også ved andre anledninger understreket at den ikke lenger er i førersetet i saken, men anser sin rolle for å være begrenset til å være mellommann i forhandlingene og å bistå med eventuelle tekniske løsninger.

Det var god stemning under ECOFIN. Her ved Luxembourgs finansminister Pierre Gramegna (t.v.) sammen med Eurogruppens leder Jeroen Dijsselbloem (i midten) og Tysklands finansminister Wolfgang Schäuble (t.h.). Foto: The European Union 2014

ECOFINs rapport til Det europeiske råd om pågående skattesaker

I slutten av hver formannskapsperiode gir ECOFIN en oppsummering til Det europeiske råd om status i de viktigste skattesakene man har arbeidet med i perioden, så også i desember 2014. Blant de aktuelle sakene som ble nevnt var:

- Enighet om en endring av direktivet om administrativt samarbeid, jf. omtale over.
- Forhandlinger om avtaler om utveksling av skatteopplysninger mellom EU og henholdsvis Sveits, Liechtenstein, Andorra, Monaco og San Marino, i overensstemmelse med den nye globale standarden for automatisk informasjonsutveksling.

- Det pågående arbeidet med en teknisk gjennomgang av forslaget til et felles konsolidert selskapsskattegrunnlag (CCCTB), særlig sett i lys av OECDs arbeid med Base Erosion and Profit Shifting (BEPS). Man tar sikte på en statusoppdatering om hvor man står i dette arbeidet mot midten av 2015.
- Vedtakelsen av den spesifikke omgåelsesregelen i mor/datterdirektivet, som nekter fordelen av skattefritak på en grenseoverskridende utbetaling dersom det har vært gitt fradrag i staten hvor utbetalingen kommer fra (omtalt i Økonominytt fra juni).
- Vedtakelsen av en ny, generell omgåelsesregel i mor/datterdirektivet på møtet i desember-ECOFIN, jf. over og Økonominytt nr. 7 for 2014.
- Arbeidet med en ny omgåelsesregel i rente-/royaltydirektivet, hvor følgende skal diskuteres:
 - en spesifikk regel om at den staten som renter/royalties betales fra, kun skal unnlate beskatning hvis mottakerstaten beskatter beløpet
 - en generell omgåelsesregel for å bekjempe misbruk, etter mønster av den nye regelen i mor/datterdirektivet
 - endring i definisjonen av hva som skal anses som beslektede selskaper.
- Manglende fremgang i arbeidet med å endre energibeskatningsdirektivet, se side 12 og 13 i Økonominytt nr. 6 for 2014.
- Arbeidet med en skatt på finansielle transaksjoner (omtalt ovenfor og de linker det er vist til der).
- Man holder fremdeles muligheten åpen for et standardisert merverdiavgiftsskjema, men pga. mange og ulike ønsker fra medlemsstatene, er forslaget til skjema nå blitt svært komplisert. Det er derfor fare for stillstand i arbeidet. Se ellers omtale på side 20 i Økonominytt nr. 7 for 2014.

Den italienske finansministeren og daværende rådsformann Pier Carlo Padoa på pressekonferansen etter ECOFIN. Foto: The European Union

Rapporten godtatt av det europeiske råd

De europeiske regjeringssjefene tok ECOFINs statusrapport til etterretning på møtet i Det europeiske råd (DER) 18. desember. Da punktet om forbedring av investeringsklimaet i Europa ble diskutert, understreket DER nok en gang viktigheten av å fortsette kampen mot skatteomgåelse og aggressiv skatteplanlegging på globalt og europeisk nivå. Og at dette haster. Når det gjelder behovet for større transparens, støtter DER som nevnt Kommisjonens forslag om plikt til automatisk utveksling av informasjon om medlemsstatenes forhåndsavgjørelser. Rådet vil avgi ny rapport til DERs junimøte om fremdriften i skattesakene første halvdel av 2015.

Code of Conduct på selskapsskatteområdet

Arbeidsgruppen som har ansvaret for adferdskodeksen («Code of Conduct») på selskapsskatteområdet presenterte sin halvårslige rapport for ECOFIN i desember. Gruppens oppgave er blant annet å undersøke løpende om EU-landene overholder avtalen om ikke å gi skatteincentiver i strid med adferdskodeksen, dvs. ordninger med nedsatt beskatning for spesifikt å tiltrekke seg utenlandsinvesteringer. Dette innebærer både en forutsetning om å avslutte eksisterende skadelige ordninger («rollback») og ikke å innføre nye («standstill»).

Hva er skadelige skatteincentiver?

Noe forenklet vil en skatteordning etter adferdskodeksen betegnes som skadelig når den medfører at den effektive beskatningen av de omfattede virksomhetene blir betydelig lavere enn normalnivået i det aktuelle land, og i tillegg oppfyller ett av de følgende kriterier:

- Ordningen omfatter kun utenlandske selskaper
- Ordningen er isolert fra landets egen økonomi (f.eks. ved at ordningen kun medfører fordeler for utenlandskeide virksomheter eller kun for transaksjoner med utenlandske virksomheter)
- Ordningen gjelder til tross for at virksomheten ikke har noen realøkonomisk aktivitet eller økonomisk tilstedeværelse i den aktuelle medlemsstat

- Ordningen overholder ikke armlengdeprinsippet for konserninterne transaksjoner (dvs. markedsvilkår og -priser følges ikke)
- Ordningen er ikke offentlig/transparent

Andre saker – patentboksregimer

Gruppen følger også opp transparens og informasjonsutveksling i internprisingssaker («transfer pricing»), administrativ praksis med skattelempningssaker og forholdet til tredjeland.

I det siste har gruppen blant annet arbeidet med såkalte patentboksregimer/ patentskatteordninger. Spesialskatteordninger for patenter innebærer litt forenklet at inntektene fra immaterielle eiendeler på nærmere vilkår blir skattlagt lavere enn statens ordinære skatteregler skulle tilsi, slik at foretakene får et særlig incentiv til å flytte denne typen inntekter til den aktuelle staten.

At stater på denne måten gir foretak incentiver til flytting av visse virksomhetstyper ut fra rent skattemessige motiver og ikke ut fra (andre) rasjonelle forretningsmessige overveielser, er en del av problemet med skadelig skattekonkurranse mellom statene. Dette kan etter en nærmere vurdering bli ansett å være i strid med Code of Conduct, og i noen tilfeller vil det også kunne være i konflikt med statsstøtteregulverket. (Kommisjonen har derfor også startet uformelle undersøkelser på patentboksene etter forbudet mot statsstøtte, men vurderingen av hvorvidt ordningene er i strid med statsstøttereglene, er ikke nødvendigvis sammenfallende med vurderingen etter Code of Conduct.)

I desember 2013 bad ECOFIN Code of Conduct-gruppen om å vurdere samtlige patentboksordninger i medlemsstatene i relasjon til kriteriet realøkonomisk aktivitet (jf. kriteriene nevnt ovenfor). Ved vurderingen skulle man ta hensyn til den siste tidens internasjonale utvikling på skatteområdet, herunder OECDs arbeid med uthuling av skattegrunnlaget (Base Erosion and Profit Shifting – BEPS).

Frankrikes president Francois Hollande mener at provenyet fra finansavgiften burde gå til å støtte u-lands kamp for å motvirke klimaendringer. Foto: The European Union 2014

Reell tilknytning - fradrag for FoU-kostnader i incentiv-staten

Det er ennå ikke truffet noen konklusjon på hvorvidt patentboksene er i strid med Code of Conduct. Foreløpig har diskusjonene gått rundt hvilke kriterier som skal anvendes i vurderingen. Det ble i desember oppnådd enighet om at ordningene skal anses for å være akseptable dersom skattefordelene er knyttet til reell økonomisk aktivitet i landet som tilbyr den gunstige ordningen, nærmere bestemt dersom FoU-kostnadene (til utviklingen av patentet) er dekket av det selskapet som nyter godt av ordningen. Flertallet av EU-stater anser dette for et akseptabelt krav, og det tas sikte på at prosessen med å avvikle ordninger som ikke overholder dette kravet påbegynnes i løpet av 2015.

Hybride selskaper

Code of Conduct-gruppen er også i ferd med å utarbeide et sett med retningslinjer for selskaper som av én stat anses skattemessig transparente (beskatning skjer hos eierne og ikke hos selskapet selv) og av den annen stat som et egne skattesubjekter. Slike hybrid-tilfeller kan i praksis føre til både dobbeltbeskatning og dobbel ikke-beskatning. Arbeidet med slike retningslinjer vil fortsette i første halvår 2015. Videre arbeider gruppen med en vurdering av selskapsreglene i Sveits og Liechtenstein samt med en sjekkliste for å vurdere hvorvidt medlemsstatene etterlever retningslinjer satt for skattemessig behandling av inngående utbytte.

ECOFIN godkjente rapporten fra Code of Conduct i møtet 9. desember.

Forhandlinger Norge-EU på merverdiavgiftsområdet

ECOFIN ga i samme møte Kommisjonen klarsignal til å anmode Norge om å starte forhandlinger om administrativt samarbeid på merverdiavgiftsområdet, noe som vil kunne innebære økt utveksling av informasjon og større grad av kontrollmuligheter over landegrensene. Hensikten er både å motvirke unndragelse og å bedre innkrevingen av merverdiavgift. Dersom slike forhandlinger blir innledet, er det forventet at man vil ta utgangspunkt i eksisterende regler om administrativt samarbeid mellom EU-landene i mva-saker.

Kommisjonens arbeidsprogram

Kommisjonen la 16. desember 2014 frem sitt arbeidsprogram for 2015. Om skatteområdet uttales det at Kommisjonen vil øke innsatsen for å bekjempe skatteomgåelse og -unndragelse, for å tilfredsstille krav fra opinionen om rettferdighet og gjennomsiktighet i skattepolitikken. Kommisjonen vil opprette en aksjonsplan på EU-nivå, med utgangspunkt i BEPS-arbeidet i OECD og G 20. Målet er gå over til et system hvor det blir større samsvar mellom hvor overskuddet blir generert og hvor skatten skal betales. Dette gjelder også for den digitale økonomien. Samtidig uttaler Kommisjonen at dette krever enighet om et felles konsolidert grunnlag for selskapsbeskatning (Common Consolidated Corporate Tax Base – CCCTB).

Kommisjonen tar også sikte på å fremtid legge frem et forslag til regler om automatisk informasjonsutveksling om statenes

forhåndsavgjørelser i saker med et grenseoverskridende aspekt, jf. omtale ovenfor. I tillegg vil Kommisjonen arbeide nært med de andre EU-institusjonene for å legge til rette for vedtakelsen av en avgift på finansielle transaksjoner og forsterkede regler mot hvitvasking. Også på merverdiavgiftsområdet skal pågående arbeid fortsette, blant annet for å tette mva-gapet (tapte merverdiavgiftsinntekter pga. svindel eller andre årsaker til ikke-oppfyllelse).

Europakommisjonens president Jean-Claude Juncker (t.v.) presenterte arbeidsprogrammet for 2015 under Europaparlamentets plenums sesjon i Strasbourg 16. desember. Foto: The European Union 2014

Følgende saker trekkes tilbake ifølge

Kommisjonen:

- forslaget om endringer i energiskattedirektivet
- et forslag om felles avgiftsbehandling av private kjøretøy som flyttes over en landegrense
- et forslag om avgift knyttet til passasjerbiler
- forslaget om endringer i alkoholavgiftene

Arbeidet med et felles standardisert merverdiavgiftskjema nevnes ikke. Det har tidligere vært spekulert i om også dette forslaget skal trekkes.

I et eget dokument om forslagene som trekkes tilbake, sies følgende:

Energiskattedirektivet (Directive 2003/96/EC):

- Council negotiations have resulted in a draft compromise text that has fully denatured the substance of the Commission proposal. Moreover, there is no agreement in Council even on the draft compromise.

Forslaget om avgift for private motorkjøretøy som flyttes til en annen stat (Proposal for a Council Directive governing the tax treatment of private motor vehicles moved permanently to another Member State in connection with a transfer of residence or used temporarily in a Member State other than that in which they are registered):

- *The proposal dates from 1998 and no agreement on substance is foreseen.*

Forslaget om direktiv for avgift på passasjerbiler (Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE on passenger car related taxes)

- *No foreseeable agreement. The proposal dates from 2005 and is no longer discussed in Council, the last compromise text dates from 2007.*

Forslaget om en endring i direktivet om alkoholavgifter (Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE amending Directive 92/84/EEC on the approximation of the rates of excise duty on alcohol and alcoholic beverages)

- *No foreseeable agreement. Discussed in Council for the last time in 2010.*

De nye initiativene er allerede omtalt ovenfor, men gjentas kort her:

Lovforslag:

Forslag om en direktivendring som innebærer plikt til at utveksling av informasjon om forhåndsavgjørelser med grenseoverskridende aspekter. Forslaget skal sikre utveksling av relevant informasjon mellom skattemyndigheter i forskjellige medlemsstater om deres fortolkningsavgjørelser eller anvendelser av lovregler i grenseoverskridende situasjoner.

Ikke-bindende initiativ:

Utarbeidelse av en aksjonsplan for å bekjempe skatteomgåelse og skatteunndragelse, inkludert en meddelelse om et nye tiltak for selskapsbeskatning i det indre marked i lys av den global utviklingen.

Aksjonsplanen vil ta utgangspunkt i det arbeid som er gjort mht. flytting og uthuling av skattegrunnlaget (BEPS) i OECD og i G20 og vil omfatte tiltak på EU-nivå for å gå over til et system hvor staten hvor inntekten er generert også er landet hvor inntekten blir skattlagt. Dette skal også gjelde i den digitale økonomien. Meddelelsen vil ta sikte på å stabilisere skattegrunnlagene i EU, slik at man oppnår et rettferdig miljø for beskatning. Under dette arbeidet skal man også relansere arbeidet med et felles konsolidert selskapsskattegrunnlag.

Se en komplett oversikt over dokumentene i følgende [link til Kommisjonens hjemmeside](#).

Det latviske formannskapets arbeidsprogram

Latvia tok over formannskapet fra 1. januar 2015. Vedlagt er deres [foreløpige arbeidsprogram](#). De planlagte ECOFIN-møtene med overordnet agenda fremgår av sidene 18-26.

Bjarne Stakkestad
Finansråd
bjs@mfa.no
+47 23 953 475
+32 (0) 2 238 74 75

Astrid Erlingsen
Finansråd
aser@mfa.no
+47 23 953 477
+32 (0) 2 238 74 77